ORTODOKSİA

AHLÂKÎ VE DİNÎ RESALE

İMTİYAZ SAHİBİ: HRİSTOPOLİS MİTROPOLİTİ
MELETİOS LUKAKİS

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Tahta Minare Vodina Sokağı No. 42

ΕΤΟΣ ΙΖ' ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1942 ΤΕΥΧΟΣ 1

ORTODOKSİA
AHLÂKÎ VE DİNÎ RESALE

Müdürü meş'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
Tahta Minare, Vodina Sokağı 42
İstanbul — Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΖ΄. — ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1942. — ΤΕΥΧΟΣ 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Σκλάβος τῆς συνηθείας ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν πρώτην ἑκάστου νέου ἔτους, μηχανικῶς καὶ ἀσυναισθήτως συμμορφώνεται πρὸς ὅ,τι εὗρε θεσπισθὲν ἀπὸ τοὺς προγόνους του. Κόπτει ἁγιοβασιλόπηττα, ἀγοράζει φροῦτα, τελευταίως ἤρχισε νὰ στολίζῃ καὶ πρωτοχρονιάτικον δένδρον, εὔχεται εἰς τὸν συγγενῆ του, εἰς τὸν γνωστόν του ***"καλὴ χρονιά"***.

Μέχρι τοῦ σημείου αὐτοῦ φθάνει ὁ ἄνθρωπος ἐφόσον δὲν θέλει ἢ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἄρῃ τὸν πέπλον ὁ ὁποῖος καλύπτει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν χρόνον· τί εἶναι ὁ χρόνος καθ' ἑαυτόν, τί εἶναι ὁ χρόνος ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὥς τι κατὰ συνθήκην ὑπάρχον, καὶ τί εἶναι ὁ χρόνος ὡς ψυχικὴ ἢ μᾶλλον ψυχολογικὴ διάθεσις τὴν ὁποίαν προκαλοῦν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἀλληλοδιαδόχως ἐμφανιζόμενα καὶ παρερχόμενα πρὸ αὐτοῦ γεγονότα τῆς ζωῆς; Πολλοὶ θὰ μ' ἀπαντήσουν ὡς ἑξῆς εἰς τὰ ἀνωτέρω ἐρωτήματα· μὲ αὐτὰ δηλητηριάζεις τὴν καὶ ἄλλως πενιχρὰν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀπογυμνώνεις ἀπὸ τὰ εὐχάριστα ἐπεισόδια, καθὼς εἶναι τὰ προαναφερθέντα ἔθιμα, καὶ θέλεις νὰ ἀνοίξῃς ἄβυσσον σκέψεων

καὶ συλλογισμῶν πρὸς τὴν ὁποίαν τὸ νοερὸν μάτι τῶν πολλῶν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀτενίσῃ, ὁ δὲ πνευματικὸς ὀφθαλμὸς τῶν διανοουμένων ἐπιχειρῶν νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἐξετάσῃ θαμβώνεται.

Δὲν ἐπιχειρῶ, νάνος ἐγώ, νὰ ἀνατρέψω ὅσα γίγαντες πρόγονοι ἐθέσπισαν, γίγαντες κατὰ τὰ διανοήματα καὶ κατὰ τὰ αἰσθήματα. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐὰν προσεπάθει νὰ ζήσῃ μόνον μὲ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς αὐστηρᾶς λογικῆς καὶ τῆς σοβαρᾶς φιλοσοφίας. Καὶ ἄν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπῆρχεν ἕνας ἄνθρωπος ἐκπληκτικῆς διανοητικῆς δυνάμεως, δημιουργὸς τοῦ τελειοτέρου καὶ σταθερωτέρου φιλοσοφικοῦ συστήματος, καὶ ὀπαδὸς τῆς πλέον ἀντικειμενικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ κόσμου, τῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σύμπαντος, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀκόμη ὁ ἐξαιρετικὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ἠμπορεῖ νὰ ἦτο ἱκανοποιημένος ὡς φιλόσοφος (καὶ τοῦτο καθ' ὑπόθεσιν), δὲν θὰ ἦτο ὅμως εὐχαριστημένος ὡς ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ζωὴν ποὺ θὰ ἐνεφανίζετο γυμνὴ ἀπὸ διάφορα ἤθη, ἔθιμα, παραδόσεις, ἀπὸ ἕνα κόσμον αἰσθημάτων.

Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ κηρύξω τὴν κατάργησιν τῶν ἀθώων ἐπεισοδίων καὶ στολισμάτων τῆς ζωῆς· ὄχι· αὐτὰ παρατείνουν τὴν ἐπίγειον ζωήν, διότι τὴν ἀπαλλάσσουν ἀπὸ τὴν ξηρὰν μονοτονίαν καὶ διότι ἀναπαύουν τὸ σωματικὸν καὶ τὸ πνευματικὸν ἐγώ μας. Ὕστερον ὅμως ἀπὸ τὴν μικρὰν αὐτὴν ἀνάπαυσιν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ζητεῖ νὰ ἐξετάσῃ τί εἶναι αὐτὸ ποὺ πέρασε καὶ ποὺ τὸ ὀνομάζομεν ἕνα χρόνον; Ὄπισθεν τοῦ περασμένου χρόνου ὑπάρχει ἕνας πειὸ περασμένος χρόνος καὶ περαιτέρω ἕνας ἄλλος καὶ οὕτω καθεξῆς. Καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν νέον χρόνον θὰ ἔλθῃ ἕνας ἄλλος καὶ κατόπιν ἕνας ἄλλος· καὶ πότε θὰ σταματήσῃ αὐτὴ ἡ ἀρίθμησις; Μοιραίως γεννᾶται τὸ ζήτημα τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ σύμπαντος. Μᾶς παρουσιάζεται καὶ ἄλλο γενικώτερον ζήτημα· τί εἶναι καθόλου ὁ χρόνος, ποία εἶναι ἡ οὐσία του; Ποίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ χρόνου ἡ διαίρεσις αὐτοῦ εἰς παρελθόντα, παρόντα καὶ μέλλοντα; Δυστυχῶς δὲν γνωρίζομεν ἀντικειμενικῶς τί εἶναι χρόνος, καθὼς δὲν γνωρίζομεν καὶ τί εἶναι χῶρος. Ἀγνοοῦμεν ὡσαύτως τί εἶναι ἐνέργεια καίτοι ἐκμεταλλευόμεθα τὰς διαφόρους μορφάς (μηχανικήν, φωτεινὴν κ.ἄ.) της καθὼς δὲν γνωρίζομεν τί εἶναι ἠλεκτρισμός, καθ' ὃν χρόνον χρησιμοποιοῦμεν αὐτὸν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ ἰδία ἄγνοια ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς ἄλλα ζητήματα, π. χ. τί εἶναι ὕλη, τί κίνησις, τί πρῶται καταστάσεις τῆς συνειδήσεως, τί λόγος καὶ πόσα ἄλλα τί!!! Ἡ διαίρεσις ἄλλωστε τοῦ χρόνου εἰς τρία σημεῖα παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον, ὑφίσταται διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠμπορεῖ νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τῇ διανοητικῇ προοπτικῇ του τὰ συμβάντα τοῦ μέλλοντος. Ἐὰν μία τοιαύτη ἰδιότης ἀπετέλει στοιχεῖον τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως θὰ συνεχέοντο καὶ αἱ

τρεῖς περίοδοι (παρελθόν, παρόν, μέλλον) καὶ θὰ ηὔξανεν ἡ ἄγνοια ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ χρόνου.

Ὅπως δήποτε ὑποκειμενικῶς ἀντιλαμβανόμεθα τὸν χρόνον ὡς σειρὰν διαφόρων γεγονότων παρισταμένων ἀλληλοδιαδόχως ὡς ἐν κινηματογραφικῇ ταινίᾳ. Ὅταν μᾶς εἶναι εὐχάριστα τὰ γεγονότα νομίζομεν πὼς ὁ χρόνος περνᾷ γρήγορα· ὅταν δὲ ἦναι δυσάρεστα ὁ χρόνος μᾶς φαίνεται μακρός. Εἰς τὴν ὑποκειμενικὴν αὐτὴν καταμέτρησιν τοῦ χρόνου παίζει ρόλον καὶ ἡ ἰδιαιτέρα ἰδιοσυγκρασία, ἡ μόρφωσις καὶ ὁ χαρακτὴρ ἑνὸς ἑκάστου. Ἡ φύσις τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων συνδυάζεται μὲ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ δεχομένου ἢ κρίνοντος τὰ γεγονότα ὑποκειμένου.

Ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἀρίθμησις τοῦ χρόνου. Ὁ ἄνθρωπος μετρεῖ ὡς πεπερασμένον ὄν. Μετρεῖ π χ. τὴν ζωήν του μὲ τὴν καθιερωμένην ἀνθρωπίνην ἀριθμητικήν. Μόλις κάμνει αὐτὴν τὴν ἀρίθμησιν ἀρχίζει νὰ σκέπτεται ὡς ἑξῆς : "ἡ ζωή μου μετρεῖται· πᾶν ὅ,τι μετρεῖται τελειώνει, πᾶν ὅ,τι τελειώνει παραβαλλόμενον πρὸς ἐκεῖνο ποὺ δὲν τελειώνει, ποὺ εἶναι ἄπειρον, εἶναι μηδέν." Ἐδῶ ἐμφανίζεται μία ταχύτης τοῦ χρόνου ὑποκειμενικὴ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ὅταν περάσουν τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς δ.λ.δ. ὁ χρόνος. Ἡ ταχύτης αὐτὴ δημιουργεῖ μίαν σύγχυσιν — διάφορον τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης — εἰς τὰ τρία σημεῖα τοῦ χρόνου. Τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ μελαγχολικὸς ἐκκλησιαστὴς συνταυτίζει τὸ παρελθὸν μὲ τὸ μέλλον καὶ ἐντελῶς παρασιωπᾷ τὸ στιγμιαῖον παρόν. «Τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον; καὶ τί τὸ πεποιημένον; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον; (α, 9).

Ἂς σταματήσωμεν λοιπὸν εἰς τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν τοῦ ἐκκλησιαστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐξετάζει τὸν χρόνον μόνον ὡς ἀρίθμησιν τοῦ πεπερασμένου ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀρίθμησιν τοῦ ἀπείρου καὶ κυρίως ὡς περιεχόμενον τῆς ζωῆς. Ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ περιεχομένου τῆς ζωῆς διαιρεῖ αὐτὸ εἰς δύο· ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν ἐπίγειον, τὸν πρόσκαιρον, τὸν φθαρτὸν ἄνθρωπον καὶ ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὸν πνευματικόν, τὸν αἰώνιον ἄνθρωπον, τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ πρώτου ἐπαναλαμβάνει τὸ ἐφύμνιον «ματαιότης, τὰ πάντα ματαιότης»· ματαιότης ὅ,τι ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν, εἰς τὴν φθοράν· ματαιότης καὶ καὶ αὗται αἱ σκέψεις ποὺ δὲν ἔχουν ὡς ἀντικείμενον τὸν Θεόν, «ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει ὁ Δαβίδ, ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν» (145,4). Ἀλήθεια, πραγματικότης ἄφθαρτος, κατὰ τὸν ἐκκλησιαστήν, εἶναι ὁ ἀνώτερος ἠθικὸς βίος, ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὸν Θεόν· καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ δευτέρου, τοῦ ἀνωτέρου αὐτοῦ ἀνθρώπου, ψάλλει τὸ ἐφύμνιον· «τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλαττε, ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος». Ἡ ἀξία τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀξίου νὰ φέρῃ τὸ τετιμημένον

αὐτὸ ὄνομα, ἔγκειται ἐν τῇ γνώσει τοῦ Δημιουργοῦ, ἐν τῇ πίστει εἰς τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἀγαθότητα Αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ἐξευγενίσει τοῦ ἔσω ἀνθρώπου μὲ σειρὰν ἀτελευτήτων ἔργων ἀγαθῶν. Εἰς τὴν ιγ΄ ὁμιλίαν εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴν ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἀποφαίνεται ὅτι γνῶσις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ ὀρθὸς βίος, ἡ «ἔμφρων, κατὰ Πλάτωνα, ζωή». «Ὁ πονηρῶς ζῶν ἀγνοεῖ τὸν Θεὸν καὶ ἀγνοεῖται ὑπ᾽ αὐτοῦ». Καὶ προσθέτει «οὐ ματαιότης τὰ παρ᾽ ἡμῖν .... ματαιότης γὰρ ἡ ἁμαρτία ἐστὶ καὶ τὸ ψεῦδος, ὁ δὲ βίος ὁ ὀρθὸς ἀλήθεια». (1)

Ὁ ἴδιος πατὴρ προκειμένου περὶ τοῦ μακροῦ ἢ βραχέος βίου, μακρὸν καὶ εὐτυχῆ θεωρεῖ τὸν χρησιμοποιούμενον «εἰς δέον», τὸν ἔχοντα ἀνώτερον ἠθικὸν περιεχόμενον. Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν μετρεῖ τὸν χρόνον ὄχι μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, «ἀλλὰ μὲ ***τὸ μέτρον*** καὶ τὴν ***διάθεσιν*** τῆς ψυχῆς». (2)

Τὸ μέτρον καὶ ἡ διάθεσις τῆς ψυχῆς εἶναι τὸ ὑποκειμενικόν, κατὰ πολὺ ἐξαρτώμενον ἀπὸ ἡμᾶς· ἀπαιτεῖται δὲ ἰδιαιτέρα ἄσκησις τῆς ψυχῆς ὄχι μόνον διὰ τὴν καταμέτρησιν τοῦ χρόνου καὶ δὴ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνάλογον ὑποδοχὴν τῶν γεγονότων ὅταν μάλιστα αὐτὰ ἦναι λυπηρά· ἐφωδιασμένοι μὲ χριστιανικὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν κρατοῦμεν τὸ καλύτερον μέτρον διὰ τὴν ἀρίθμησιν τῶν ἐτῶν καὶ διὰ τὴν καταμέτρησιν τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ.

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

1) Τὰς ἀντιθέσεις αὐτὰς τοῦ σαρκικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου ἔχων ὑπ᾽ ὄψιν καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφει τὰ ἑξῆς· «τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; Τί τὸ καινὸν τοῦτο περὶ ἐμὲ μυστήριον; Μικρός εἰμι καὶ μέγας, ταπεινὸς καὶ ὑψηλός, θνητὸς καὶ ἀθάνατος, ἐπίγειος καὶ οὐράνιος, Ἐκεῖνα μετὰ τοῦ κάτω κόσμου, ταῦτα μετὰ τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνα μετὰ τῆς σαρκός, ταῦτα μετὰ τοῦ πνεύματος». Ἐπιτάφιος εἰς ἀδελφὸν Καισάριον. Migne 35 στ. 785.

2) Ὁμιλία ΝΔ΄ εἰς τὰς Πράξεις. Πρβλ. ὁμιλ. εἰς τὸ «καὶ τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἔσονται καιροὶ χαλεποί». Migne 56 στ. 275.

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΝΥΝ

Τὸ ἔθιμον τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἀνάγεται εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ὑπῆρχε δὲ τοῦτο ἐν χρήσει παρὰ διαφόροις λαοῖς καὶ ἔθνεσιν ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκείας.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἤδη τοῦ Μωϋσέως διττὸν ἀριθμοῦντες ἔτος, τὸ θρησκευτικὸν ἢ ἱερὸν ἔτος, ἀρχόμενον τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς Ἀβὶβ τοῦ μετέπειτα Νισὰν (Ἀπριλίου) καὶ τὸ πολιτικόν, ἀρχόμενον τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς Τισρὶ (Ὀκτωβρίου), τοῦ ἑβδόμου δηλ. μηνὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ θρησκευτικοῦ ἔτους, ὡς πρώτην τοῦ ἔτους ἑώρταζον τὴν πρώτην τοῦ πολιτικοῦ ἔτους, ἤτοι τὴν πρώτην Ὀκτωβρίου. Τὴν ἡμέραν ταύτην ἐθέσπισεν ὁ Μωϋσῆς ὡς ἑορτὴν λέγων: «Τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐπίκλητος ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε. Ἡμέρα σημασίας ἔσται ὑμῖν. Καὶ ποιήσετε ὁλοκαυτώματα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας Κυρίῳ» (ἀριθμ. XXIX,1). Ἡ ἑορτὴ αὕτη ὠνομάζετο παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἑορτὴ τῶν σαλπίγγων, ὡς οὕτως ἀποκαλεῖ ταύτην αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς: «Ἐν ταῖς νουμηνίαις ὑμῶν σαλπιεῖται ταῖς σάλπιγξι» (ἀριθμ. X, 10). Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγει: "Σαλπίσατε, φησίν, ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. Τοῦτο πρόσταγμά ἐστι προφητικὸν (Μ. Βασ. περὶ νηστείας λόγος α΄.) Καὶ σήμερον, ὡς γνωστόν, οἱ Ἰσραηλῖται κατὰ τὴν ὡς ἄνω ἐποχὴν ἑορτάζουσι τὴν ἑορτὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους.

* * *

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὶς τοῦ ἔτους εἶχον ἑορτὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ἀνθεστηρίωνος (15 Φεβρουαρίου — 15 Μαρτίου) καὶ τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος (15 Ἰουλίου — 15 Αὐγούστου). Ὁ μὴν Ἀνθεστηρίων, ὡς ἡ ὀνομασία αὐτοῦ δηλοῖ, ἦτο μὴν τῶν ἀνθέων καὶ τῆς ἀνοίξεως καὶ ὡς τοιοῦτος ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς Διονύσου Βάκχου, τοῦ Θεοῦ τῆς Δημιουργοῦ δυνάμεως τῆς ἀνοίξεως καὶ τῆς βλαστήσεως. Τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς τούτου οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πομπωδῶς ἐπανηγύριζον ἑορτὴν ὀνομαζομένην «τὰ ἀνθεστήρια», εὐχόμενοι ἀλλήλοις, ἀνταλλάσσοντες δῶρα καὶ προσφέροντες θυσίας τῷ εἰρημένῳ Διΐ, Διονύσῳ Βάκχῳ. Ἡ κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἑορτὴ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους παρ' αὐτοῖς ἦτο ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἢ καὶ πρότερον «Κρονίου» ἐπιλεγομένου. Ὁ μὴν οὗτος ἐσυμβόλιζεν,

ὡς καὶ ἡ παλαιοτέρα ὀνομασία αὐτοῦ «Κρόνιος» δηλοῖ, τὸν χρόνον καὶ ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς Νεμείου, Θεοῦ καὶ Πατρὸς τοῦ Χρόνου θεωρουμένου. Τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς τούτου οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πομπωδέστερον πάσης ἄλλης ἑορτῆς ἐπανηγύριζον ἑορτὴν ὀνομαζομένην τὰ "Κρόνια„. Ἐθεώρουν οὗτοι τὴν ἡμέραν ταύτην ἱεράν, ηὔχοντο ἀλλήλοις, ἀντήλλασσον δῶρα καὶ ἀφθόνους προσέφερον θυσίας τῷ εἰρημένῳ Διὶ Νεμείῳ. "Τῇ μιᾷ δὲ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος ἔθυον τῷ Διὶ Νεμείῳ ἑκατόμβαν, ἤτοι θυσίαν 100 βοῶν, τὴν μεγαλυτέραν καὶ ἐπισημοτέραν πάσης ἄλλης θυσίαν.

* * *

Οἱ Ρωμαῖοι ὡς πρώτην τοῦ ἔτους ἑώρταζον τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, ἀφιερωμένην εἰς τὸν Θεὸν Ἰανόν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μηνός. Ὁ Θεὸς Ἰανός, πατὴρ τοῦ χρόνου θεωρούμενος καὶ διπροσώπως εἰκονιζόμενος, διὰ τῆς μιᾶς ὄψεως ἀπεχαιρέτα τὸ ἀπερχόμενον ἔτος καὶ διὰ τῆς ἑτέρας ἐχαιρέτα τὸ ἀρχόμενον νέον τοιοῦτον. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην οἱ Ρωμαῖοι, καινουργῆ καὶ ἐπίσημον φέροντες περιβολήν, ἔθυον τῷ εἰρημένῳ Θεῷ αὐτῶν Ἰανῷ εἰς τὸν Ταρπήϊον λόφον, ὅπου ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ. Καίτοι δὲ ἡ ἡμέρα αὕτη ὡς νουμηνία ἀφιερωμένη οὐ μόνον τῷ Θεῷ Ἰανῷ, ὡς ἐλέχθη, ἀλλὰ καὶ τῇ Θεᾷ Ἥρᾳ, ἔπρεπε, κατὰ τὴν τάξιν, νὰ θεωρῆται ἡμέρα αὐστηρᾶς ἀργίας, οὐχ' ἧττον ὑπῆρχε παρὰ τοῖς Ρωμαίοις τὸ ἔθιμον, ὅπως ἕκαστος μίαν ἢ δύο τοὐλάχιστον ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐργασθῇ, ἐπὶ τῇ προλήψει, ὅτι οὕτω θὰ ἀπεσόβει τὴν ἀπραξίαν καθ' ἅπαν τὸ ἔτος. Ἡ ἀντίληψις αὕτη, ὡς γνωστόν, καὶ σήμερον ἐπικρατεῖ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ λαῷ. Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους παρὰ τοῖς Ρωμαίοις ἦτο καὶ ἡμέρα τῆς ἀναδείξεως τῶν ὑπάτων ὅλου τοῦ ἔτους, διὸ καὶ δαπάνῃ τῶν ὑποψηφίων διεξήγοντο δαπανηραὶ εὐωχίαι καὶ διασκεδάσεις ὀργιαστικαὶ «Kalendai Januariai» ἐπιλεγόμεναι. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀντήλλασσον ἀλλήλοις εὐχὰς καὶ δῶρα, τὰ δὲ ἀνταλλασσόμενα δῶρα ἀπεκαλοῦντο «strennai» (ἐκ τοῦ sterennus = γενναῖος, ἀνδρεῖος), διότι πᾶν δῶρον ἔδει νὰ συνοδεύηται ὑπὸ κλάδου ἐλαίας ἐκ τοῦ ἄλσους τῆς Θεᾶς «Strennia», Θεᾶς τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς γενναιότητος. Πᾶς Ρωμαῖος πολίτης νόμῳ ὑπεχρεοῦτο, ὅπως τὴν ἡμέραν ταύτην προσφέρῃ τῷ Καίσαρι δῶρον ἀργυροῦν. Οὗτος δὲ τὸ προϊὸν τούτων διέθετεν ὑπὲρ ἱεροῦ τινος σκοποῦ.

* * *

Οἱ χριστιανικοὶ λαοί, ὡς γνωστόν, ὡς πρώτην τοῦ ἔτους πρεσβεύουσι τὴν πρώτην Ἰανουαρίου. Κατ' ἀρχὰς ὁ χριστιανισμὸς ἀπέκρουσε τὸ ἔθιμον τοῦτο ὡς ἐθνικόν. Δι' ἐπὶ τούτῳ δὲ συνοδικῶν ἀποφάσεων, τῆς

ἐν Τουλῶνι Συνόδου τῆς Γαλλίας (τῷ 567) καὶ τῆς ἐν Τρούλλῳ Πενθέκτης τοιαύτης - (τῷ 692) ἐχαρακτήρισε τὴν ἑορτὴν ταύτην «ἀρχαίαν πλάνην» καὶ αὐστηρότατα κατεδίκασεν αὐτήν. Ἡ ἡμετέρα δὲ μάλιστα Ἐκκλησία καὶ διὰ τῶν ἁγίων Πατέρων αὐτῆς πικρῶς ἐστηλίτευσεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην λαμβάνοντα χώραν ἐθνικὰ ὄργια καὶ ἔκτροπα. Διὸ καὶ βλέπομεν, ὅτι ἔν τε τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Βυζαντινῷ Κράτει ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ὡς πρώτη τοῦ ἔτους ἐθεωρεῖτο οὐχὶ ἡ πρώτη Ἰανουαρίου, ὡς ὑπομιμνήσκουσα ἔθιμα καὶ ὄργια ἐθνικά, ἀλλ᾽ ἡ πρώτη Σεπτεμβρίου. Ἡ ἡμέρα δ᾽ αὕτη ἔκτοτε προσέλαβεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δι᾽ ἐπὶ τούτῳ ἐκκλησιαστικῆς πράξεως χαρακτῆρα ἐκκλησιαστικόν, ὁρισθεῖσα ὡς ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους (Ἴνδικτος). Ἡ πρᾶξις αὕτη τηρεῖται μέχρι σήμερον ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πατριαρχείῳ διὰ τῆς «τελετῆς τῆς Ἰνδίκτου», τελουμένης τῇ πρώτῃ Σεπτεμβρίου. Οὐχ᾽ ἧττον σὺν τῷ χρόνῳ ἡ πρώτη Ἰανουαρίου ἀποβαλοῦσα τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα αὐτῆς ἐπεκράτησε καὶ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ὡς ἑορτὴ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Ἰδιαιτέραν δ᾽ ἰδίᾳ σημασίαν καὶ σπουδαιότητα ἀπέκτησεν ἡ ἡμέρα αὕτη παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, ἀφ᾽ ὅτου αὕτη κατὰ μὲν τὸν Ε´ αἰῶνα συνεδέθη μετὰ τῆς Περιτομῆς τοῦ Κυρίου καὶ ὀλίγον βραδύτερον μετὰ τῆς μνήμης τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Οὗτινος ἡ πρὸς Κύριον μετάστασις συμπίπτει τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ (1 Ἰανουαρίου 379). Ἐκ τοῦ γεγονότος δ᾽ ὅτι ἡ ἡμέρα αὕτη συνεδέθη μετὰ τῆς μνήμης τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Ἱεράρχου, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πρωτοπόρος, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ συνδέσμου τῆς θύραθεν μετὰ τῆς ἔσω σοφίας, ὅλως ἰδιαζόντως παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἐξήρθη ἡ σπουδαιότης καὶ σημασία αὐτῆς. Ὄντως ὁ Μέγας Βασίλειος πρῶτος ἐνεστερνίσθη καὶ διεσάλπισε τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐν ἁρμονίᾳ συμπήξεως καὶ συζυγίας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας μετὰ τῆς Χριστιανικῆς τοιαύτης. (1) Ἐκ τοῦ ἁρμονικοῦ δὲ τούτου συντονισμοῦ ἀπέρρευσεν ὁ νεώτερος χριστιανικὸς πολιτισμός, ὅστις ἀποκαθάρας τὴν πρώτην τοῦ

---

1) Εἰ μέλλοι, λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος, ἀνέκπλυτος ἡμῖν ἅπαντα τὸν χρόνον ἡ τοῦ καλοῦ παραμένειν δόξα, τοῖς ἔξω δὴ τούτοις (τοῖς Ἑλληνικοῖς δηλ. γράμμασι) προτελεσθέντες, τηνικαῦτα τῶν ἱερῶν καὶ ἀπορρήτων ἐπακουσόμεθα παιδευμάτων· καὶ οἷον ἐν ὕδατι τὸν ἥλιον ὁρᾶν ἐθισθέντες, οὕτω αὐτῷ προσβαλοῦμεν τὰς ὄψεις.... Ἢ πού καθάπερ φυτοῦ οἰκεία μὲν ἀρετὴ τῷ καρπῷ βρύειν ὡραίῳ, φέρει δέ τινα κόσμον καὶ φύλλα τοῖς κλάδοις περισειόμενα, οὕτω δὴ καὶ ψυχῇ προηγουμένως μὲν καρπὸς ἡ ἀλήθεια, οὐκ ἄχαρί γε μὴν οὐδὲ τὴν θύραθεν σοφίαν περιβεβλῆσθαι οἱόν τινα φύλλα σκέπην τε τῷ καρπῷ καὶ ὄψιν οὐκ ἄωρον παρεχόμενα (Λόγ. Μ. Βασιλείου πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων).

ἔτους παντὸς ὀθνείου ἐξύψωσεν αὐτὴν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν χριστιανῶν καὶ προσέδωκεν αὐτῇ χαρακτῆρα χριστιανικόν. Ἐντεῦθεν δ' ἐξηγοῦνται καί τινα νεώτερα ἁγνὰ καὶ ἀθῷα χριστιανικὰ ἔθιμα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ὡς ἡ βασιλόπητα, τὰ κάλανδα τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ ἄλλα.

Καὶ οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον τὸ ἔθιμον τῶν πρὸς ἀλλήλους εὐχῶν καὶ ἀνταλλαγῆς δώρων κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. Οἱ Βυζαντινοὶ Βασιλεῖς μάλιστα τὴν ἡμέραν ταύτην ὥριζον, ὅπως προσφέρωσι τὰ μεγαλύτερα τῶν δώρων αὐτῶν—ὡς καὶ αὐτὸ τὸ Βασιλικὸν εἰσέτι στέμμα,— εἰς τὰ προσφιλῆ πρόσωπα αὐτῶν. Ἡ Βυζαντινὴ Ἱστορία γέμει τοιούτων παραδειγμάτων. Ἐν αὐτῇ λ. χ. ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Βασιλεὺς Ἀρκάδιος τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἀνεκήρυξεν Αὐγούσταν τὴν περιώνυμον Εὐδοξίαν.

* * *

Τοιοῦτον ἐν συντόμῳ εἶναι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ νῦν τὸ ἱστορικὸν τῆς πρωτοχρονιᾶς, ἥτις διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐξελιχθεῖσα ἔλαβε τὴν ἣν παρ' ἡμῖν νῦν φέρει χριστιανικὴν μορφήν.

Ἀτυχῶς ἐφέτος συνθῆκαι καὶ περιστάσεις, τὰς ὁποίας, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, ὁ τόσον ἀγρίως μαινόμενος παγκόσμιος πόλεμος ἐδημιούργησεν ἀνὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμένην, δὲν ἐπέτρεψαν, ὡς εἰκός, καὶ εἰς τὸν χριστιανικὸν κόσμον, ὅπως αἰσθανθῇ τὴν σημασίαν τῆς πρωτοχρονιᾶς καὶ ἐν πνεύματι χριστιανικῷ, ὡς ἄλλοτε, πανηγυρίσῃ ταύτην. Εὐχόμεθα, ἀπὸ καρδίας, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς κατὰ τὸ νέον εὐοίωνον ἔτος 1942 χαρίσηται παντὶ τῷ κόσμῳ τὴν ποθητὴν εἰρήνην, ἵνα κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος πάντες ἀπερίσπαστοι, ἐν ὑγείᾳ καὶ ἀφάτῳ χριστιανικῇ χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει πανηγυρίσωμεν τὴν πρωτοχρονιὰν τοῦ 1943.

Πέραν Πρωτοχρονιὰ 1942

† Ο ΠΡΟΥΣΗΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ
ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΙΓ΄. ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΡΟΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΣ

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ μετ᾽ ἄλλης ἀλληλογραφίας τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου 13ου ([1]) ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸ 1904 εἰς εἴκοσι καὶ πέντε μόνον ἀντίτυπα. ([2]) Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κόμητα de Cesy, μέλος τοῦ συμβουλίου ἐπικρατείας τοῦ εἰρημένου βασιλέως καὶ πρώην πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει (conseiller en mon conseil d'état cy devant mon ambassadeur en Levant). Ἐπιστολαὶ τοῦ κόμητος de Cesy ἀποσταλεῖσαι πρὸς τὸν εἰρημένον Γάλλον βασιλέα καὶ πρὸς ἄλλα πρόσωπα, σχετικαὶ δὲ πρὸς Πατριάρχας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἰδίως πρὸς τὸν "πολύφημον καὶ πολύσοφον„ Κύριλλον τὸν Λούκαριν ἐδημοσιεύθησαν πολλαί. ([3]) Δι᾽ ὅλων αὐτῶν καταφαίνεται πρῶτον ἡ ἀπὸ τοῦ Φραγκίσκου τοῦ Αου ἀρξαμένη ἐνεργοτέρα εἰς τὰ ἀνατολικὰ ζητήματα ἀνάμιξις τῶν Γάλλων βασιλέων καὶ δεύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν «très chrétiens» (χριστιανικωτάτων) βασιλέων τῆς Γαλλίας διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἀνατολῇ καὶ καταπολέμησιν ἐν αὐτῇ τῆς προτεσταντικῆς. Ὡς δὲ καὶ ἄλλοτε ἔγραψα([4]) διὰ λόγους καιρικοὺς ἄλλοι τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀνέμενον βοήθειαν καὶ ὑποστήριξιν διὰ τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν ἐκ μέρους τῶν προτεσταντικῶν Δυνάμεων πρὸς ἀνακούφισιν ἀπὸ τῶν διωγμῶν τῶν ἐγειρομένων ὑπὸ τῶν Καθολικῶν καὶ ἰδίως τῶν Ἰησουϊτῶν, καὶ ἄλλοι πάλιν ἀπὸ μέρους τῶν Καθολικῶν Δυνάμεων. Εἰς τὴν πρώτην μερίδα ἀνῆκε πρωτίστως Κύριλλος ὁ Λούκαρις, εἰς δὲ τὴν δευτέραν Νεόφυτος ὁ Βος, ὁ Τιμόθεος ὁ ἀπὸ Παλ. Πατρῶν καὶ ἰδιαίτατα ὁ Κύριλλος ὁ Κονταρῆς, ὁ κατόπιν μητροπολίτης Βερροίας καὶ ἔπειτα Οἰκουμ. Πατριάρχης ὁ καὶ σπουδάσας ἐν τῷ ἐνταῦθα κολλεγίῳ τῶν Ἰησουϊτῶν.

---

1) Υἱὸς τοῦ Ἐρρίκου τοῦ Δ΄. καὶ πατὴρ τοῦ περιφήμου Λουδοβίκου ΙΔ΄. ἐγεννήθη τῷ 1601 καὶ ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 1610 ἕως 1643.

2) Τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀντιτύπου τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς χρεωστῶ εἰς τὸν φίλον μου Σελὴμ βέην διευθυντὴν τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐνταῦθα Διευθύνσεως τῆς Παιδείας, τὸν ὁποῖον καὶ εὐχαριστῶ δημοσίᾳ.

3) Hurmujaki, Documente privitore παράρτημα Α ἔτος 1886 Echos d'Orient VI σ. 27 κ. ἑξ. Σάρδεων Γερμανοῦ, Συμβολὴ εἰς τοὺς καταλόγους κλπ. Α΄ σελ. 97 καὶ σημ. 191

4) Φωτίειος βιβλιοθήκη Α. 69. 70,

Ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη τῇ 10/18 Ἀπριλίου 1635 ἐκ τοῦ Chantilly τῆς Γαλλίας. Συνιστῶντο εἰς τὸν de Cesy αἱ αὐταὶ πρὸς τὰς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1623 ἐνεργείας πρὸς ματαίωσιν τῆς ἐπανεκλογῆς εἰς τὸν θρόνον τοῦ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως παυθέντος ἤδη καὶ ἐξορισθέντος εἰς Ρόδον, καθὼς ἡ ἰδία ἐπιστολὴ ἀναφέρει. Πρόκειται περὶ τῆς τετάρτης ἐξώσεως τοῦ Λουκάρεως γενομένης κατὰ Μάρτιον τοῦ 1635 καὶ περὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας τοῦ Κονταρῆ διαρκεσάσης μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1635, ὁπότε διεδέχθη αὐτὸν Νεόφυτος ὁ Γος ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας πρωτοσύγκελλος ἄλλοτε τοῦ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ὡς Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ διατήρησις εἰς τὸν θρόνον τοῦ προστατευομένου τῆς Ρώμης Κονταρῆ ἐκρίθη καλὸν ἐν Ρώμῃ (l'on a jugé à Rome qu'il fallait pour cet effet accommoder) νὰ κατορθωθῇ ἡ συμφιλίωσις μεταξὺ τοῦ νῦν Πατριάρχου Κυρίλλου Κονταρῆ καὶ τοῦ Ἀθανασίου Πατελλαρίου ἄλλοτε μητροπολίτου Θεσσαλονίκης καὶ ἐπί τινας ἡμέρας — κατὰ Μάρτιον — τοῦ 1634 ἐπιβάτου τοῦ Οἰκουμ. θρόνου. Διὰ τῆς συμφιλιώσεως ταύτης ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐθεώρει δυνατὸν τὸν ἀποκλεισμὸν (moyennant l'accommodement de ces deux-ci, le premier Cyrille demeure exclut du dit Patriarcat) τοῦ Λουκάρεως ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Λουκάρεως ἐθεώρει ὡς ἐξυπηρετοῦσαν τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν πέραν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης καὶ δὲν ἀπέκρυπτε τὴν χαράν του διὰ τὸ κατόρθωμα (et vous ne me sauriez rendre service plus agreable que de vous y employer avec tout le soin l'affection et la prudence qu'il conviendra).

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης φαίνεται ὅτι ὁ Πατελάριος καὶ κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1636 εὑρίσκετο ἐν Κωνσταντινουπόλει προσπαθῶν πάντοτε νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ἴδια ὄνειρα καθὼς τὸ αὐτὸ ἀπεπειράθη καὶ κατὰ τὸ 1638.

Ἡ Ἐπιστολὴ ἔχει οὕτω:

1636 — 18 Ἀπριλίου

Πρὸς τὸν κ. κόμην de Cesy σύμβουλον ἐν τῷ κρατικῷ μου συμβουλίῳ καὶ πρώην πρεσβευτὴν ἐν Ἀνατολῇ.

Μὲ ἐπληροφόρησαν ὅτι ὁ Κύριλλος Λούκαρις, πρώην Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ νῦν ἐξόριστος ἐν Ρόδῳ πράττει τὸ πᾶν διὰ νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν πατριαρχείαν. Ἐπειδὴ τοῦτο πρέπει νὰ ἀποτραπῇ, ἐν Ρώμῃ ἐκρίθη καλὸν πρὸς τοῦτο ὅτι ἔδει νὰ συμφιλιώσητε τὸν Κύριλλον πρώην ἐπίσκοπον Βερροίας νῦν δὲ κατέχοντα τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον καὶ τὸν Ἀθανάσιον πρώην Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης, ἵνα διὰ τῆς συμφιλιώσεως τῶν δύο τούτων ὁ πρῶτος Κύριλλος ἀποκλεισθῇ τῆς Πατριαρχείας. Ἐν τούτοις σᾶς γράφω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὅπως

Η ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

3) ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ, ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Ὁ ἱερὸς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης γράφων, μετὰ τὸ 820, πρὸς τὴν Θεοδοσίαν, χήραν Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, ἀποσταλεῖσαν μετὰ τοῦ ἐπιζήσαντος υἱοῦ αὐτῆς Βασιλείου εἰς Χάλκην, "εἰς κατοικητήριον διαίτης,,— πάντως δὲ ἐν τῇ ἐκεῖ ἡμετέρᾳ μονῇ — ἐξέφραζε τὴν λύπην αὐτοῦ, διότι ἐξ αἰτίας τῆς ἀποστολῆς ταύτης "***ἀδελφότης ὅλη σὺν καθηγουμένῳ*** τῆς οἰκείας μονῆς ἐξεώθη καὶ νῦν ὧδε κἀκεῖσε περιφέρεται,,. (¹) Συνάγεται ἀσφαλῶς ἐντεῦθεν ὅτι ἡ ἱ. μονὴ τῆς Χαλκίτου, ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἱδρύσεως καὶ ὑπάρξεως αὐτῆς, ἀπετέλει καλῶς ὠργανωμένον μοναστικὸν σκήνωμα, ἀριθμοῦν πρὸς τῷ ἡγουμένῳ καὶ ***ὁλόκληρον ἀδελφότητα*** συνασκουμένων πατέρων καὶ ἀκολουθοῦν ἀναντιρρήτως ***κοινοβιακὸν τρόπον*** τοῦ ζῆν, ἐφ᾿ ὅσον ἀφ᾿ ἑνὸς μὲν τὰ ***κοινόβια*** προϋπῆρχον ἀπ᾿ ἀρχῆς, ρυθμιστὴς δὲ αὐτῶν διετέλεσεν ὁ αὐτὸς ἱ. πατήρ, ὁ ἐπηρεάσας

1) *Migne* 99 σ. 1621.

πράξητε πᾶν ὅ,τι ἠθέλατε θεωρήσῃ ἐπίκαιρον πρὸς παρεμπόδισιν τῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀποκαταστάσεως Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως. Ἐν τῇ ἐνεργείᾳ σας ταύτῃ δὲν θὰ λησμονήσετε νὰ πράξετε ὅ,τι δήποτε ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς. Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ ἀφορῶσα τὴν διατήρησιν τοῦ καθολικισμοῦ εἰς τὰ πέραν (par delà) τῆς Εὐρώπης μέρη μοὶ εἶναι ἰδιαιτέρως ἀξιοσύστατος καὶ δὲν θὰ μοὶ ἐκάμετε ὑπηρεσίαν πλέον εὐχάριστον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐργασθῆτε εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μὲ ὅλην τὴν δέουσαν φροντίδα, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν σύνεσιν, προσέχοντες νὰ ἐνεργήσητε μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης μυστικότητος.

Ἐπὶ τούτοις δέομαι τοῦ Θεοῦ ὅπως σᾶς ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἁγίαν του σκέπην.

Γραφὲν ἐν Σαντιγὺ 16 Ἀπριλίου 1636

Λουδοβῖκος

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ διασαφηνίζει ἀρκετὰ σημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Πατριαρχῶν τοῦ Οἰκουμ. θρόνου, ὡς τὸν χρόνον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονῆς τοῦ Πατελαρίου καὶ ἄλλα. Ἰδιαιτέρως μαρτυρεῖ περὶ τῆς καὶ ἄλλοθεν γνωστῆς πολεμικῆς τῆς Ρώμης κατὰ τοῦ πολυπαθοῦς Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως.

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ἀναμφιβόλως καὶ τὴν ἡμετέραν μονήν, ὥστε νὰ ἀποκαλῇ αὐτὴν ***οἰκείαν***, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ ***ἰδιόρρυθμα*** ἤρξαντο ἀναφαινόμενα κατὰ τὸν ιδ' αἰῶνα.

Ἡ αὐτὴ ἐσωτερικὴ ὀργάνωσις εἰς τρόπον βίου καὶ εἰς πλῆθος πατέρων ἐξηκολούθησε, καθ' ἡμᾶς, καὶ ἐφεξῆς διὰ μέσου τῶν αἰώνων διακρίνουσα τὴν ἱ. ἡμῶν μονὴν καὶ μόνον τὰ μετέπειτα πολιτικὰ γεγονότα τοῦ ιϛ' αἰῶνος ἐκλόνισαν και ἔθιξαν αὐτὴν καιρίως. Ἐν τῷ σιγιλλίῳ Γαβριὴλ Α'. ἀναφέρεται τὸ "ἱερὸν τοῦτο καὶ σεβάσμιον μοναστήριον» ὡς καταστραφέν, ὡς ἐκ τῶν τότε "ἐφόδων καὶ περιστάσεων ἐρείπιον γεγονὸς καὶ παντάπασιν ἐκλελοιπὸς καὶ ἐν καταπτώσει δεινῇ ἐξεταζόμενον, μόλις τῶν θεμέθλων τοῦ ἐν αὐτῷ ἱεροῦ ναοῦ, καὶ τούτων κατηδαφισμένων, ὁρωμένων κατ' ἐκεῖνο καιροῦ», ἤτοι περὶ τὰ μέσα τοῦ ιστ' αἰῶνος. Κατόπιν τῶν ἐγκύρων τούτων πληροφοριῶν οὐδεμία ὑπολείπεται ἀμφιβολία ὅτι ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα ἔπαυσεν ὑπάρχουσα καὶ ἀδελφότης καὶ ἡ ἄλλη μοναστικὴ λειτουργία καὶ ὀργάνωσις, ἀφοῦ δὲν ὑφίστατο οὐδὲ ἴχνος τῆς μονῆς.

Τὰ πράγματα μετεβλήθησαν τῷ 1540 ἐπὶ Ἱερεμίου Α'., ὅτε ὁ ἱερομόναχος Μητροφάνης ὁ Βυζάντιος προέβη εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τῆς μονῆς εἰς τὴν ἀνασύστασιν τῆς ἐν αὐτῇ ἀδελφότητος καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κοινοβιακοῦ συστήματος. Ὁ Augier Ghislen de Busbecq, Γερμανὸς πρεσβευτὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐγνώρισε τῷ 1562 ἐν Πριγκήπῳ "τὸν μητροπολίτην Μητροφάνην, ***ἡγούμενον κοινοβίου*** τῆς πλησιοχώρου νήσου Χάλκης, ἄνδρα ἐλευθέριον καὶ ἐλλόγιμον„. Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς ἐπισκεφθείς, ὡς εἴδομεν, τὴν ἡμετέραν μονὴν τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1576, ἐσημείωσε: «.... ὅπου καὶ ἐξενίσθημεν παρὰ τῶν ὁσίως ἐνασκουμένων ἐν τῇ τοιαύτῃ μονῇ, ***ἐν ᾗ μοναχοὶ ὑπάρχουσιν εἴκοσι....*** » Καὶ οὕτως ἡ ἡμετέρα μονὴ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μητροφάνους, ὥς τε ἱερομονάχου καὶ μητροπολίτου Καισαρείας καὶ κατόπιν ὡς πατριάρχου, ἀνέλαβε τὴν προτέραν αὐτῆς περιωπὴν καὶ ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως, συνεχισθείσης καὶ μετέπειτα. Ἤδη κατὰ Ὀκτώβριον 1604 ἀναφέρεται ἡγούμενος τῆς μονῆς ὁ ἱερομόναχος Ἰωὴλ ἔχων καὶ ***συνοδείαν***, ὑφ' ἣν νοητέοι ἀναμφιβόλως οἱ συνασκούμενοι πατέρες. Ἀργότερον, λόγῳ τῆς ἀνωμαλίας τῶν καιρῶν, πολλοὶ πατέρες ἀπεχώρησαν τῆς μονῆς, καθὰ ἀνέφερεν κατὰ Φεβρουάριον 1691 ὁ ἡγούμενος αὐτῆς ἱερομόναχος Διονύσιος, ὁσημέραι δὲ ἡ μονὴ περιπίπτουσα εἰς καιρικὰ δυστυχήματα ἔφθασεν εἰς τοιοῦτο κατάντημα, ὥστε νὰ γίνεται λόγος περὶ ***ἑνὸς καὶ μόνον καλογήρου*** αὐτῆς. (2)

2) *Lettres* du Baron de Busbecq, Paris 1648. τόμ. II σ. 281 — ***Μ. Πρωτ. Ἀθην.*** ὡς ἀλλαχοῦ σ. 52.81.84. — *Em. Legrand* notice biographique sur Jean et Théodose Zygomalas σ. 188.

Τῷ 1772 ὁ τρίτος τῆς μονῆς ἀνακαινιστὴς ἱερομόναχος Σαμουὴλ ἀναδιωργάνωσε καὶ αὖθις αὐτήν. Τὸ μνημονευθὲν σιγίλλιον Γαβριὴλ Δ΄. σημειοῖ: "…. ὀφείλουσι δὲ ὅ τε ἤδη ἐν αὐτῷ ἡγουμενεύων προνοητὴς καὶ ζηλωτὴς τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ὁσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Σαμουὴλ καὶ οἱ λοιποὶ ἐν αὐτῷ ***ἀσκούμενοι ὁσιώτατοι πατέρες***, ἐπαπολαύοντες τῶν σταυροπηγιακῶν προνομίων καὶ ἀνέσεως ἠξιωμένοι καὶ ἐλευθερίας, διάγειν εἰρηνικῶς καὶ ἡσύχως καὶ φιλαλλήλως καὶ διαβιοῦν βίον μοναδικόν, ***κοινοβιακόν*** τε καὶ σεμνὸν καὶ τίμιον καὶ φροντίζειν περὶ τῆς καλῆς αὐτοῦ καταστάσεως, αὐξήσεώς τε καὶ βελτιώσεως, καὶ πάντα ποιεῖν πρὸς ὕμνον καὶ δόξαν Θεοῦ καὶ διατηρεῖν ἀπαράτρωτα ὅσα τοῖς μονάζουσιν ἀρχαῖοι ὑποτιθέασιν ὅροι καὶ κανόνες ἐκκλησιαστικοί· οἵτινες πατέρες, ἐπειδὰν ἐν χρείᾳ χειροτονίας γένωνται, ἔχωσι προσκαλεῖν, ὃν ἂν βούλωνται τῶν ἀρχιερέων ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν τὰς χειροτονίας αὐτῶν, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἐν στερήσει ἡγουμένου γενομένοις ἔσται αὐτοῖς ἐπ' ἀδείας ἐπιλέγειν κοινῇ συμψηφοφορίᾳ καὶ ἐκλογῇ ἡγούμενον ἄξιον καὶ πρόσφορον καὶ τοῦτον ἀποκαθιστᾶν εἰδήσει τῶν κατὰ καιροὺς πατριαρχευόντων». Φανερὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι ἡ μονὴ ἐπανεῦρεν ἑαυτὴν κατά τε τὴν ἀδελφότητα καὶ τὸν κοινοβιακὸν αὐτῆς χαρακτῆρα. (3)

Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀνασυγκρότησις τῆς μονῆς δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Περιελθοῦσα αὕτη ἐφεξῆς ὑπὸ διοίκησιν διαφόρων προσώπων, γενομένη δὲ τῷ 1821 παρανάλωμα τοῦ πυρὸς κατὰ τὸ κάλλιστον τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς μέρος, ἐφέρετο πρὸς τὴν παντελῆ ἐρήμωσιν, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνδιαφερούσης ἡμᾶς ἰδιαιτέρας πλευρᾶς "συνέβαινεν ἀνωμάλως φέρεσθαι (αὐτὴν) ***καὶ μηδεμίαν σώζειν τάξιν καὶ χαρακτῆρα ἱερῷ καταγωγίῳ ἐμπίπτοντα***". Κατὰ Μάρτιον 1825 κοινῇ ἀποφάσει τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας, ἡ μονὴ ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἐλευθέραν διακατοχὴν καὶ κυριότητα τοῦ πατριάρχου Χρυσάνθου τοῦ Α΄., λαβόντος σὺν ἄλλοις τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν ***ἡγουμένους*** αὐτῆς, φυλαττούσης ὅμως πάντοτε τὴν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν καὶ τιμὴν καὶ τηρούσης τὸ μνημόσυνον τοῦ ὀνόματος τοῦ κατὰ καιρὸν Οἰκουμ. Πατριάρχου. Καίτοι δὲ ἡ πεποίθησις τῆς Ἐκκλησίας ἦτο ὅτι ὁ πατριάρχης οὗτος «οὐσιωδῶς τὰ συντείνοντα τῷ μονιδρίῳ διαπράξεται καὶ μέρος ἐξαιρέτου φροντίδος ποιήσεται εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον τὴν εὐστάθειαν αὐτοῦ καὶ ἐπανάκλησιν τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος εἰς δόξαν Θεοῦ», ὅμως δὲν παρῆλθε χρόνος πολὺς καὶ ὁ πατριάρχης ἀντικατήλλαξε τὸ μοναστήριον τοῦτο πρὸς "τὸ ἐν τῇ Πριγκήπῳ τῆς Θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ….., ὡς ἡσυχαστικώτερον καὶ ἀναπαυτικώτερον καὶ ἀπῳκισμένον τῆς χώρας καὶ ταραχῆς καὶ συγ-

3) ***Ὀρθοδοξία*** ΣΤ΄. σ. — ***Μ. Σάρδεων Γερμανοῦ*** ὁ Οἰκ. Πατριάρχης Γερμανὸς Δ΄. Κ/πολις 1931 σ. 66.

χύσεως ἀπηλλαγμένον„. Κατὰ Δεκέμβριον 1826 ἡ μονὴ περιῆλθεν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ἱερομονάχου Ἰακώβου, διορισθέντος ***ἡγουμένου*** αὐτῆς, ὀφείλοντος πρὸς τοῖς ἄλλοις «ἀνυστάκτως ἐπαγρυπνεῖν καὶ διατηρεῖν ἀπαραχάρακτα μέχρι κεραίας τὰ ἐπικεχορηγημένα τῷ ἱερῷ τούτῳ μοναστηρίῳ σταυροπηγιακὰ προνόμια, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν αὐτῷ τάξιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ τὴν σεμνότητα τῶν ***ὑπ᾽ αὐτὸν διατελούντων ἱερωμένων*** καὶ ἄλλων ὑπουργῶν....». Κατὰ Ὀκτώβριον 1829 ἡ μονὴ ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν, διοίκησιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ Ἄρχοντος Χατμάνου Στεφάνου Βογορίδου καὶ ὑπὸ ***ἡγούμενον***, ἀποκαθιστάμενον κανονικῶς καὶ ὀφείλοντα τηρεῖν ὅσα καὶ περὶ τοῦ ἡγουμένου Ἰακώβου ἀνωτέρω ἐσημειώθησαν. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ***ἀδελφότης*** συνασκουμένων πατέρων, ὑφ᾽ ἣν ἔννοιαν καί ἔκτασιν ἀνωτέρω παρηκολουθήσαμεν, δὲν ὑφίστατο πλέον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ (4)

Ἡ μονὴ ἐξηκολούθει ἐρειπομένη εἰς βαθμὸν μάλιστα θλιβερόν, τὴν κατάστασιν δὲ ταύτην διαπιστώσας Γερμανὸς Δ΄. καὶ ἀναλαβὼν καὶ εἰς αἴσιον πέρας ἀγαγὼν τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτῆς «ἀνεκαλέσατο τὸ ἱερὸν σκήνωμα εἰς τὴν ἀρχαίαν μοναστηριακὴν μορφὴν» καὶ ὥρισεν συνοδικῶς ἐν τῷ σχετικῷ σιγιλλίῳ (Ἰούλιος 1843) ὅπως “ὡς ἀνοικοδομηθὲν ἐπὶ θεοφιλεῖ σκοπῷ σχολείου θεολογικοῦ, οἰκῆται παρὰ διδασκάλων θεολόγων καὶ μαθητῶν ἱερωμένων καὶ μελλόντων ἱερωθῆναι καὶ οὐχὶ παρ᾽ οἰκογενειῶν μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων„, ὡς συνέβαινε κατὰ τοὺς πρὸ αὐτοῦ τελευταίους καιρούς, καὶ μόνον προσωρινῶς, μέχρι δηλ. τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ θεοφιλοῦς τούτου σκοποῦ, «οἰκῆται παρ᾽ ἱερωμένων καὶ παρὰ τῶν θελόντων ἀρχιερέων καὶ πατριαρχῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἀπομακρυνθέντες τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς μέλλομεν οἰκῆσαι ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἀνθρώπων.... ἐπὶ τῷ ὑπάρχειν οὕτω σύμφωνα τῇ μορφῇ καὶ τῇ κλήσει τὰ πράγματα καὶ ἐκτελεῖσθαι ἐν αὐτῷ διὰ παντὸς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας κατὰ τοὺς μοναστηριακοὺς τύπους καὶ τὰς τάξεις». Ἀλλ᾽ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ἤρξατο τὴν λειτουργίαν αὐτῆς ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1844 ὡρίσθη δὲ διὰ σιγιλλίου Μελετίου τοῦ Γ΄. (Μάϊος 1845) ὅπως τοῦ λοιποῦ ἡ μονὴ “διατελῇ διὰ παντὸς ἀφωσιωμένη καὶ προσκεκληρωμένη εἰς κατοικίαν μόνον διδασκάλων καὶ μαθητῶν καὶ ἀπηλλαγμένη παντὸς συρφετοῦ πολυανθρωπίας ἔξωθεν ἐπιγιγνομένης....„ (5)

Ἔκτοτε ἡ ἱ. ἡμῶν μονή, δὲν φέρει μὲν ἀπολύτως μοναστικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀφίσταται τοιούτου, ἐφ᾽ ὅσον παραμένει μέχρι σήμερον ἀκλόνητος ἡ κατὰ τὴν μετατροπὴν αὐτῆς εἰς θεολογικὴν σχολὴν διατυπωθεῖσα ἀντίληψις, καθ᾽ ἣν ἡ τελευταία αὕτη «ὡς ***μοναστήριον***

---

4) ***Ἀθηναγόρα*** ὡς ἀνωτ. σ. 102 ἑξ 112 ἑξ 115.— ***Κώδ.*** Πατρ Ἀρχειοφ. ΙΔ΄. σ. 75 ἑξ ΧΜ΄. 184 209.214.335.

5) ***Ὀρθοδοξία*** ἔνθα ἀνωτέρω — ***Μ. Σάρδ. Γερμ.*** ὡς ἀνωτ. σ. 69. — ***Ἀπ. Μέξη*** ἡ ἐν Χάλκῃ ἱ. Θεολ Σχολή. ΚΠ. 1935. σ. 59 ἑξ.

ΕΠΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΟΔΩΝ

Διόρθωσις παροράματος. — Τὸ ΙΣΤ΄. ἠθικὸν ποίημα. — Ἡ ἀπιστία τοῦ πλούτου. — Θαυμάσιοι χαρακτηρισμοί. — Ἡ ματαιότης τῶν ἀνθρωπίνων. — Τὸ ἔπος τοῦτο καὶ ὁ εἰς Καισάριον λόγος τοῦ Γρηγορίου. — Βοήθεια διὰ τοὺς προχείρους ἐπικηδείους. — Ἀλλὰ διατί ἡ ματαιότης; — Ὑπέροχος φυσιογνωμία τοῦ Χριστιανοῦ φιλοσόφου καὶ ποιητοῦ.

Οἱ τελευταῖοι στίχοι τοῦ ΙΕ΄ ἠθικοῦ ἔπους Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, τοὺς ὁποίους ἐπαναλαμβάνομεν λόγῳ τοῖς παρεισφρησάσης ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει τυπογραφικῆς ἀβλεψίας, ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Ἦν δ᾽ ἀερθῶ . . . .
Ἔνθεν καὶ θυέων ἅψομ᾽ ἐπουρανίων
τοῖς φθόνοις οὐ πελάει, τυκτὸν κακόν, εἰ θέμις εἰπεῖν
Πηνίκα καὶ φθονερῶν ἄφθονος εὔξομ᾽ ὕπερ.

Ὅταν δὲ ἀρθῇ ἡ ζωή μου ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ τὴν γῆν, ὅταν ἀποθάνω καὶ φθάσω εἰς τὰ οὐράνια θυμιάματα, εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ὑψίστου, ὅπου ὁ φθόνος δὲν πλησιάζει, ὁ φθόνος τὸ τεχνητὸν κακόν, ἡ ἀφύσικος δυστυχία (προερχομένη ἐκ τῆς κακῆς διαθέσεως καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς φύσεως ὡς ἀναπότρεπτον φυσικὸν κακόν, ὅπως αἱ σωματικαὶ νόσοι καὶ αἱ ἀλγηδόνες). Τὸ τεχνητὸν τοῦτο κακόν, ἐὰν ἐπιτρέπεται νὰ εἴπω, τότε ἄτρωτος ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ φθόνου θὰ εὐχηθῶ ὑπὲρ τῶν φθονερῶν. Καὶ προχωροῦμεν εἰς τὸ ἑπόμενον ποίημα.

ἀπαιτεῖ ἕνα ***ἡγούμενον***, ὅστις θέλει εἶναι ὁ ***πρῶτος διδάσκαλος***, καὶ ***καλογήρους***, οἱ ὁποῖοι θέλουσιν εἶσθαι οἱ ***ἱερωμένοι μαθηταί»***. (6) Ὁ σχολάρχης ἐπέχει τὸν τόπον ***ἡγουμένου τῆς μονῆς***, οἱ δὲ ἱερωμένοι μαθηταὶ τῆς σχολῆς, τόσον οἱ ἐν αὐτῇ εἰσέτι διαμένοντες, ὅσον καὶ οἱ ἤδη ἀποφοιτήσαντες, θεωροῦνται ***ἀδελφοὶ τῆς μονῆς***. Οἱ λοιποὶ μαθηταὶ τῆς σχολῆς, οἱ μήπω εἰσέτι ἱερωθέντες, ἀποτελοῦσι οἱονεὶ τοὺς ***δοκίμους τῆς μονῆς***, ἀλλὰ πάντως ἀνεξαιρέτως καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι δέον νὰ φέρωσι, κατὰ τὸν κανονισμὸν τῆς σχολῆς, τὴν ἐνχρήσει μέλαιναν μοναχικὴν στολήν, νὰ συμπροσεύχωνται ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς, νὰ ψάλλωσιν ἐκ περιτροπῆς, νὰ μεταλαμβάνωσι τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ, νὰ φυλάττωσι τὰς νενομισμένας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας νηστείας, νὰ λαμβάνωσι τὴν αὐτὴν τροφὴν ἐν κοινῷ ἑστιατορίῳ καὶ νὰ ἀναγινώσκωσιν ἐκ περιτροπῆς ἀπὸ βιβλίου ἐκκλησιαστικοῦ κατὰ τὸ γεῦμα ὡς καὶ τὸ ἀπόδειπνον μετὰ τὸ δεῖπνον.

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

---

6) ***Μ. Σ. Γερμ.*** ὡς ἀνωτ. σ. 92.

Τὸ δέκατον ἕκτον ἠθικὸν ἔπος φέρει τὴν ἐπιγραφὴν Περὶ τῶν τοῦ βίου ὁδῶν, περιλαμβανόμενον εἰς στίχους τεσσαράκοντα. Εἰς αὐτὸ ὁ ποιητὴς φιλοσοφεῖ περὶ τῆς ματαιότητος τοῦ βίου καὶ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων. Διερωτᾶται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, τί εἶμαι, πόθεν ἦλθον εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν καὶ τίς ἔσομαι (ἐκ νεκρῶν) ἐκ τῆς κόνεως ἀνιστάμενος;

Οὐδεὶς τρόπος τοῦ βίου εἶναι ἀπηλλαγμένος παθημάτων καὶ
Οὐδὲν ἀνθρώπινον καλὸν κακότητος ἄμικτον

Ὁ πλοῦτος εἶναι ἄπιστος, ἄστατος καὶ ὅπως εἰς τὸ πρὸς Σίλενκον ἔπος ζωηρότερον ἀπεικονίζει τὴν ἀστασίαν ταύτην, τὰ πλούτη ἐμπαίζουν τὸν πάσχοντα τὴν νόσον τῆς φιλοχρηματίας, μειδιώσης τῆς τύχης διαφόροις "ἄλλοις ἀπ' ἄλλων προσγελᾶν πεφυκότα» μιμούμενα τὴν συμπεριφορὰν ἀπίστου πόρνης, ἡ ὁποία ποικίλους ἐραστὰς περιπαίζει συνοῦσα καὶ φεύγουσα καὶ κολλωμένη πότε εἰς τὸν μὲν καὶ πότε εἰς τὸν δέ, εἰς οὐδένα δὲ εἰλικρινῶς καὶ σταθερῶς! Ὁμοιάζουν τὰ πλούτη τὰ κύματα λάβρης θαλάσσης τὰ ὁποῖα κυρτώνονται καὶ πίπτουν μὲ ἄστατον φοράν....

Ὁ πλοῦτος λοιπὸν εἶναι ἄπιστος, ὁ δὲ θρόνος τῆς ἐξουσίας ἔπαρσις διὰ πράγματα μὴ διαφέροντα ὀνείρων! Τὸ ἄρχεσθαι εἶναι ἐπαχθές, ἡ δὲ πενία, πέδη. Σύντομος ὡς ἡ ἀστραπὴ εἶναι ἡ ὡραιότης, ἡ σφριγῶσα νεότης φάσμα χρόνου, τὸ γῆρας θλιβερὸς ἐπίλογος λυπηρὰ λύσις τῆς ζωῆς! Οἱ λόγοι πτερόεντες, ἀέρας ἡ δόξα τοῦ ἀνθρώπου! Ὑβριστὴς καὶ ἀλαζὼν γίνεται ὁ κορεσθεὶς ἀγαθῶν, ἰσόβια δεσμὰ εἶναι ὁ δεσμὸς τοῦ γάμου, ἀναγκαστικὴ φροντὶς ἡ ἀπόκτησις τέκνων, νόσος ἡ δυστεκνία... κακίας μελετήματα αἱ ἐργασίαι τῆς ἀγορᾶς, ἀδράνεια τὸ μὴ ἐργάζεσθαι... μόχθος τὸ ἀροτριᾶν τὴν γῆν, θάνατος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ θαλασσοπλοΐα, ἡ πατρὶς βάραθρον, ἡ ξένη γῆ ὄνειδος! Καὶ ἐπάγεται τοὺς ἑξῆς στίχους:

Πάντα μόγος θνητοῖς τἀνθάδε· πάντα γέλως
χνοῦς, σκιά, φάσμα, δρόσος, πνοή, πτερόν, ἀτμίς, ὄνειρος
οἶδμα, ῥόος, νηὸς ἴχνιον, αὖρα, κόνις
κύκλος ἀειδίνητος, ὁμοίια πάντα κυλίνδων
ἑστηώς, τροχάων, λυόμενος, πάγιος
ὥραις, ἤμασι, νυξί, κόνοις, θανάτοισιν, ἀνίαις
τερπωλῇσι, νόσοις πτώμασιν, εὐδρομίαις (στίχ. 22—29)

Ἂς τοὺς μεταφέρωμεν εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν παρὰ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ καταστραφῇ ἡ δύναμις τοῦ πρωτοτύπου.

— Τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὅλα δι' ἡμᾶς τοὺς θνητοὺς εἶναι κόπος καὶ μόχθος. Ὅλα εἶναι γελοῖα καὶ μηδαμινά, ὅπως ὁ χνοῦς ἡ σκιὰ τὸ φάσμα, ἡ δρόσος, ὁ ἄνεμος, τὸ πτερόν, ἡ ἀτμίς, τὸ ὄνειρον, τὸ κῦμα, τὸ ῥεῦμα, τὸ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἀφανὲς ἴχνος τοῦ πλοίου, ἡ αὖρα, ἡ κόνις! Ἡ ζωὴ καὶ ὁ κόσμος εἶναι κύκλος ἀεικίνητος διαρκῶς τὰ αὐτὰ κυλίων, κύκλος ἱστάμενος τρέχων λυόμενος πάγιος, μὲ ὥρας, ἡμέρας, νύκτας, πόνους, θανάτους, λύπας, τέρψεις, νόσους μὲ ταχύτητα εἰς τὸν δρόμον καὶ πτώσεις καθ' ὁδόν!

Ὅμοια περὶ τῆς ζωῆς ἔχω συναντήσει ἐν τῷ ἐπιταφίῳ λόγῳ τοῦ Γρηγορίου εἰς τὸν ἀδελφόν του Καισάριον. Καλὸν εἶναι νὰ τὰ ἀποστηθίσωμεν ὅλοι. Εἶναι χρήσιμα κυρίως εἰς τοὺς ἀποροῦντας θέματος εἰς

περιπτώσεις προχείρων ἐπικηδείων ἄνευ σοβαροῦ περιεχομένου. Καταφεύγομεν, ἐλλείψει χρόνου καὶ δεδομένων, εἰς γενικότητας περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων. Ὁ μαΐστωρ τοῦ λόγου Γρηγόριος μᾶς βοηθεῖ. Ἰδοὺ ἡ σχετικὴ περικοπή :

—Τοιοῦτος ὁ βίος ἡμῶν, ἀδελφοί, τῶν ζώντων πρόσκαιρα. Τοιοῦτο τὸ ἐπὶ γῆς παίγνιον, οὐκ ὄντας γενέσθαι καὶ γενομένους διαλυθῆναι. Ὄναρ ἐσμὲν οὐχ ἱστάμενον, φάσμα τι μὴ κρατούμενον, πτῆσις ὀρνέου παρερχομένου, ναῦς ἐπὶ θαλάσσης ἴχνος οὐκ ἔχουσα, κόνις, ἀτμίς, ἑωθινὴ δρόσος, ἄνθος καιρῷ φυόμενον καὶ καιρῷ λυόμενον. Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει, γράφων, καλῶς ὁ θεῖος Δαβὶδ περὶ τῆς ἀσθενείας ἡμῶν ἐφιλοσόφησεν. (1)

Ἀλλὰ διατὶ ἡ τοιαύτη εὐτέλεια, ἀστασία καὶ μηδαμινότης τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ; Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα δίδει ὁ 29ος καὶ 30ὸς στίχος τοῦ ὑπὸ μελέτην 15ου ἠθικοῦ ποιήματος, ἔχοντος οὕτω :

Καὶ τόδε σῆς, γενέτορ, σοφίης, Λόγε ἀστατέοντα
Πάντα πέλειν, στασίμων ὥς κεν ἔρωμεν ἔρον.

Θέτομεν τὰς λέξεις τοῦ διστίχου εἰς τὴν ἁρμόζουσαν φυσικὴν θέσιν καὶ διευκολύνεται ἡ κατανόησις τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ. Καὶ τόδε, τὸ ἀστατοῦντα πάντα πέλειν (=εἶναι) ὦ γενέτορ Λόγε (ἔργον ἐστὶ) τῆς σῆς σοφίας, ὥς κεν (=ἵνα) ἔχωμεν ἔρον (=ἔρωτα) τῶν στασίμων (=τῶν μονίμων, τῶν ἐπουρανίων, τῶν πνευματικῶν πραγμάτων).

Καὶ ἀμέσως πάλιν ἐπαναλαμβάνει ὁ ποιητὴς τὴν κεντρικὴν ἰδέαν, τὸ λεγόμενον μοτίβο τοῦ ποιήματος, ὅτι τῶν θνητῶν οὐδὲν ὑπάρχει εὐτελέστερον. Αὐτὸ εἶναι τὸ συμπέρασμα εἰς τὸ ὁποῖον κατέληξεν ἡ διὰ τῶν πτερύγων τοῦ νοῦ — νόου πτερύγεσσιν — ἐπισκόπησις τῶν τε παλαιῶν καὶ νέων.

Εἰς τὰς τέσσαρας δεκάδας τῶν στίχων τοῦ ἠθικοῦ τούτου ἔπους Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς διαπραγματεύεται διὰ πολλοστὴν φορὰν θέμα προσφιλές. Ἐμφανίζεται ὡς πράγματι ὑπεροχικὴ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς πίστεως φυσιογνωμία. Σκέπτεται ὡς φιλόσοφος, αἰσθάνεται ὡς Χριστιανός, περιγράφει ὡς ποιητής. Θαμβώνει τὸν ἀναγνώστην μὲ τὰς ἀστραπὰς τοῦ πνεύματός του. Θέτει εἰς στάσιν γονυκλισίας τὴν ψυχήν. Ἐπιβάλλεται μὲ τὴν δύναμιν τῆς σκέψεως τῆς διατυπώσεως καὶ τῆς εὐρυθμίας τῶν στίχων του.

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

---

1) Ἐκ τῶν Ἐπιταφίων λόγων τοῦ Γρηγορίου ἐπωφελήθησαν πλεῖστοι ὅσοι ἡμέτεροι καὶ ξένοι ἐν οἷς καὶ ὁ πολὺς Βοσσουέτος. Οὕτω ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπικηδείου λόγου εἰς Ἐρριέτταν—Ἄνναν ἀναγινώσκομεν : J'étais donc encore destiné à rendre ce devoir funèbre à très haute... duchesse d'Orléans. Elle que j'avais vue si attentive... Εἶναι ἀντιγραφὴ τοῦ εἰς Μ. Βασίλειον Ἐπιταφίου ὑπὸ Γρηγορίου ἀρχομένου ὡς ἑξῆς: Ἔμελλεν ἄρα πολλὰς ἡμῖν ὑποθέσεις τῶν λόγων ἀεὶ προτιθεὶς ὁ Μέγας Βασίλειος ἑαυτὸν νῦν ἡμῖν προθήσειν ὑπόθεσιν ἀγώνων μεγίστην τοῖς περὶ λόγους ἐσπουδακόσιν·

Ἐπίσης ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπικηδείου εἰς τὸν Μιχαὴλ Τελιὲ καγκελλάριον τῆς Γαλλίας ἀναγινώσκομεν : En louant l' homme incomparable dont... je louerai la sagesse même. Εἶναι ἀντιγραφὴ τοῦ λόγου εἰς τὸν Μ. Ἀθανάσιον ὑπὸ Γρηγορίου ἀρχομένου ὡς ἑξῆς: Ἀθανάσιον ἐπαινῶν ἀρετὴν ἐπαινέσομαι.

ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

Εἰς τὸν Ἰωάννην ἀπενεμήθη — ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἔννοιαν — ὁ μοναδικὸς τίτλος «τοῦ Προδρόμου». Εἰς αὐτὸν ἐπεφύλασσεν ἡ Θεία Πρόνοια νὰ προοδοποιήσῃ τὸ ἔργον τοῦ Μεσίου. Καὶ προητοίμασε τὴν ὁδὸν Κυρίου: ἰσοπεδώνων τὰ ὑψώματα, συμπληρώνων τὰς φάραγγας, μεταβάλλων τὰς σκολιὰς εἰς εὐθείας, καὶ τὰς τραχείας εἰσόδους λείας. (Λουκ γ΄4-5)

Τόσον ἡ προσωπικότης τοῦ Βαπτιστοῦ, ὅσον καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ εἶναι ἐξαιρετικῆς σημασίας. Τυγχάνει ἀνώτερος οἱασδήποτε ἐξάρσεως. Ὁ σκοπεύων νὰ πλέξῃ τὸ ἐγκώμιον τοῦ Προφήτου Ἰωάννου θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν χαρακτηριστικὴν φράσιν τοῦ ἰδίου: «οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ» (Μαρκ. α΄ 7).

Ὁ Πρόδρομος τοῦ Κυρίου μὲ τὴν «φωνὴν τῆς μετανοίας» λύει τὴν αἰνιγματώδη σιωπήν του καὶ μετ᾽ αὐτῆς τὴν περιέργειαν τοῦ κόσμου, ὅστις δὲν ἤκουε τίποτε ἀπὸ τὴν «Φωνὴν τῆς Ἐρήμου». Ἀπὸ τὰς καταφύτους ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου ἀκούεται τώρα ἡ διαπεραστική, καὶ ἰσχυροτέρα πάσης σάλπιγγος, φωνὴ τοῦ Ἐρημίτου Προφήτου: «μετανοεῖτε!...» Καὶ ἰδού, τὰ ὄρη ἀντήχησαν ἀπὸ τὴν βροντώδη αὐτὴν λαλιάν. Αἱ κοιλάδες τῆς Ἐρήμου ἐγέμισαν ἀπὸ τὸν ἀντίλαλον τῆς μαγνητικῆς ταύτης λέξεως. Ἡ "Φωνὴ τῆς Μετανοίας„ ὡς ἐγερτήριον σαλπισμα ἀφύπνισε τοὺς κοιμωμένους. Ἔφερε συγκλονισμὸν καὶ ἀναστάτωσιν εἰς τὴν πολυθόρυβον φαρισαϊκὴν ἕδραν, τὴν Ἱερουσαλὴμ, εἰς τὴν Γαλιλαίαν τῶν Ἐθνῶν, εἰς τὴν ἀγνώμονα Ἰουδαίαν, εἰς τὸ πρῶτον λίκνον τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν Παλαιστίνην. Τὸ "μετανοεῖτε„ τοῦ Βαπτιστοῦ ὡς μεγάλης ἐντάσεως ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, προὐκάλεσεν ἰσχυρὸν νυγμὸν εἰς τὰς καρδίας ὅλων. Ἐσταμάτησε κάθε κίνησιν καὶ κοσμικὸν θόρυβον, πᾶσαν ἐνασχόλησιν καὶ βιοτικὴν μέριμναν: Μαγνήτης ὑπῆρξεν, ὅστις ἥλκυσε τὰ πλήθη — χωρίων καὶ πόλεων — πρὸς τὴν Ἔρημον, διὰ ν᾽ ἀκούσουν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν πρωτότυπον ἐκφωνητήν. Καὶ ἠκροάσθησαν μετ᾽ ἐκπλήξεως:

— Μετανόησον, Ἰουδαία, διότι βαδίζεις ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Κάϊν καὶ παρανομεῖς. Μετανόησον, Γαλιλαία, διότι δὲν πειθαρχεῖς εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ Θεοῦ καὶ εἰδωλολατρεῖς! Μετανόησον, ὦ Ἱερουσαλὴμ, διότι πλανᾶσαι ἀπὸ τοὺς ὁδηγούς σου καὶ διαφθείρεσαι! Μετανόησον, Ἰσραὴλ, διότι ἔχεις παρασπονδήσει, ὀφείλεις νὰ ἐκπληρώσῃς τὰς τὸν Γιαχβὲ ὑποσχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις σου! Ἡ ἀποστολὴ, τὴν ὁποίαν μ᾽ ἔχει ἀναθέσει

ὁ "ἰσχυρότερός μου" αὐτὴ εἶναι, ἵνα κραυγάσω εἰς τὰ βεβαρημένα ὦτά σας: "μετανοεῖτε, μετανοεῖτε, ποιήσατε καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας».

Ὅλοι οἱ ἀσθενεῖς εἰς τὸν ἰατρόν. Ἦλθον οἱ ὄχλοι καὶ τοῦ εἶπαν:

— Διδάσκαλε, τί σημαίνει "μετάνοια„; Ἡμεῖς δια πρώτην φορὰν ἀκούομεν τὴν λέξιν ταύτην μὲ τόσην ἔμφασιν καὶ δύναμιν. Οἱ θρησκευτικοί μας ἀρχηγοὶ λέγουν, ὅτι εἴμεθα τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ καὶ μαθηταὶ τοῦ Μωϋσέως καὶ δῆθεν μᾶς ἀρκοῦν οἱ ἔνδοξοι οὗτοι τίτλοι!

— Μή, εἶναι πλάνη! Μὴ πιστεύετε εἰς ἕνα παρόμοιον κήρυγμα. Δὲν φθάνει τις νὰ εἶναι ἀπόγονος τοῦ Ἀβραάμ, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ ἔχῃ τις καὶ τὴν Π ί σ τ ι ν τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοὺς κ α ρ π ο ὺ ς τῆς Πίστεώς του, τὴν ὑπακοήν, τὴν ὑποταγὴν εἰς τὸ θεῖον θέλημα. Ἐπίσης, εἶναι ἀνάγκη ὡς μαθητευθέντες παρὰ τοῦ Μωϋσέως νὰ εἶσθε τηρηταὶ τῶν ὅσων παρήγγειλεν ὁ Θεὸς εἰς αὐτόν. Ἔχετε δύο χιτῶνας; Μὴ λησμονῆτε τὸν γυμνόν; Ἔχετε τροφάς; Ἐνθυμηθῆτε τοὺς πεινασμένους!...

"Ἦλθον δὲ καὶ Τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε τί ποιήσομεν„; (Λουκ. γ΄ 12).

Θέλετε νὰ σωθῆτε; Μετανοήσατε. Μὴ ἀδικῆτε κανένα. Νὰ εἰσπράττετε τὰ νόμιμα. Μὴ κατατυραννῆτε τοὺς πτωχοὺς κατὰ τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων. Προσέξατε ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν, ἀπὸ τὴν αἰσχροκέρδειαν.

Καὶ στρατευόμενοι ἦλθον νὰ τὸν συμβουλευθοῦν: — Τί μᾶς συνιστᾷς νὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς διδάσκαλε;

— Μὴ δημιουργεῖτε ταραχὰς καὶ ἐπαναστάσεις. Νὰ γίνεσθε ὁ φρουρὸς καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆς εἰρήνης καὶ τῆς λαϊκῆς ἡσυχίας. Φυλαχθῆτε ἀπὸ τὸ νὰ μεταβληθῆτε εἰς ὄργανα τῶν φιλοδοξιῶν τῶν ἀρχηγῶν σας. Εἰς τὰς παρανόμους ἐνεργείας των μὴ δεικνύετε προθυμίαν συμμετοχῆς.

—Σὺ δέ, ποῖος εἶσαι; — Ἰδιώτης! — Πρόσεχε! νὰ μὴ ἀναμιγνύεσαι εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων. Μὴ ἐκφέρῃς γνώμην ἐφ' ὅσον δὲν ἐρωτᾶσαι, ὑπὲρ τῶν δημοσίων καὶ γενικῶν ζητημάτων. Μὴ δημιουργῇς ἐπεισόδια ἐξ ἀμαθείας. Δι' ὅ,τι δὲν θὰ ζητηθοῦν εὐθύναι ὑπὸ σοῦ, μὴ βιασθῇς νὰ δώσῃς κατευθύνσεις! Γίνου πειθαρχικός.

—Σεῖς εἶσθε οἱ Φαρισαῖοι, οἱ Γραμματεῖς! Δηλαδὴ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀνελάβατε ὑποχρεώσεις νὰ ποδηγετήσητε τὸν λαόν. Τί διδάσκει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. "Ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν„ παραγγέλλει. Μὴ πνίγετε μέσα εἰς τοὺς τύπους τὴν οὐσίαν τῆς Θρησκείας. Σεῖς εἶσθε τυφλοί! Πῶς θὰ ὁδηγήσετε τὸν κόσμον; Σᾶς βλέπω ἐσβεσμένους φανούς! Πῶς θὰ φωτίσητε; «Ἔχετε μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. (Β΄ Τιμ. γ΄ 5.) Μετανοήσατε, λοιπόν, καὶ γίνεσθε φῶτα ἢ παύσατε παίζοντες τὸν ρόλον τοῦ φωτός καὶ ἐμπαίζοντες τὰ ὅσια καὶ ἱερά»!

Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ὑπῆρξε διὰ τὰς ἡμέρας του: ὁ ἀδυσώπητος ἐλεγκτὴς τῶν φαύλων προσώπων καὶ πραγμάτων, ἡ ἀκαταπόνητος φωνὴ τῆς διαμαρτυρίας, ὁ ἐκπρόσωπος Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Δι' ἡμᾶς δὲ παραμένει ὁ διαπρύσιος κήρυξ, ἡ διαρκῶς ἠχοῦσα καὶ προτρέπουσα: "Φωνὴ τῆς Μετανοίας„.

Σύγκ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΝΤΩΝΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ἐπέτειος Πατριαρχικῆς Ἐκλογῆς

Τῇ 18ῃ τοῦ λήξαντος μηνὸς ἐπ' αἰσίοις συνεπληρώθησαν ἓξ ἔτη ἐπὶ τῆς εἰς τὸν Ἁγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐκλογῆς καὶ ἀναρρήσεως τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βενιαμὶν Α΄. Καίτοι τὴν ἱερὰν ταύτην ἐπέτειον ἡ Α. Θ. Παναγιότης δὲν ἑώρτασεν ἐφέτος, οὐχ ἧττον δὲν ἔλειψεν ἵνα καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ διατρανωθῇ ὁ πρὸς τὸ σεπτὸν Πατριαρχικὸν Πρόσωπον βαθὺς σεβασμὸς καὶ ἡ ἰδιαιτέρα εὐλάβεια πάντων. Ἰδιαιτέρως τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθησαν καὶ συνεχάρησαν οἱ σεβ. ἅγιοι Συνοδικοί, ἐν σώματι δὲ προσελθοῦσα ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἐγένετο παρ' Αὐτῇ δεκτὴ καὶ ἠσπάσθη τὴν σεπτὴν Πατριαρχικὴν δεξιὰν ἡ Πατριαρχικὴ Αὐλή.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης

Μὴ τελεσθείσης ἐφέτος τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Τελετῆς ἐπὶ τῇ Α΄ τοῦ Ἔτους, ἡ Α. Θ. Παναγιότης τόν τε Ἑσπερινὸν καὶ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς ἤκουσεν ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Παναγιότης καθ' ὅλον τὸν μῆνα τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας ἤκουσεν ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ, εὐλογήσασα ἐν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Θεοφανείων καὶ τὸν Μέγαν Ἁγιασμόν.

Πατριαρχικὸς Ναὸς

Ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τὴν 1ην τοῦ μηνὸς καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, τελέσας καὶ τὸν Μέγαν Ἁγιασμόν. Ὡσαύτως ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς τοῦ λήξαντος μηνός.

Ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (30 τοῦ μ.) καὶ τῷ συνημμένως ταύτῃ τελουμένῳ κατ' ἔτος ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ μνημοσύνῳ τῶν ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν, σχολαρχῶν, καθηγητῶν καὶ μαθητῶν τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, προτροπῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ὁ σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος, προστὰς καὶ τοῦ ἱεροῦ μνημοσύνου, ὁμιλήσας δὲ ἅμα προσφόρως τῇ ἑορτῇ. Τὴν θείαν λειτουργίαν παρηκολούθησαν ἡ Ἐφορεία τῆς Μ. Σχολῆς καὶ ἄλλαι σχολικαὶ ἐφορεῖαι, οἱ μαθηταὶ τῆς Μ. Σχολῆς καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ διανοουμένου κόσμου.

Πατριαρχικαὶ εὐχαὶ καὶ συγχαρητήρια

Τῇ 6ῃ τοῦ λήξαντος μ. ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς θείας Ἐπιφανείας ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μεταβὰς εἰς τὸ Ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου τῶν Πατριαρχείων κ. Εὐθ. Μαυρίδου ἐπεσκέφθη καὶ συνεχάρη τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων κ. Μεσρὼπ Ναρογιάν.

—Εὐλογηθέντων κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα τῶν γάμων τοῦ ἐνταῦθα Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐντιμ. κ. Γεωργίου Κούστα μετὰ τῆς εὐγενεστάτης θυγατρὸς τοῦ ἐξοχ. βουλευτοῦ καὶ ἰατροῦ κ. Νικολάου Ταπτᾶ Μαγδαληνῆς Ν. Ταπτᾶ, ἐπεσκέφθη τοὺς νεονύμφους καὶ διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

—Εἰς τὸν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον (17) ἑορτάζοντα τὰ ὀνομαστήρια αὐτοῦ ἐντιμ. κ. Ἀχιλλέα Μόσχον, ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰς εὐχὰς Αὐτῆς διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου.

Ἐπισκέψεις

Τῇ 15 τοῦ μηνὸς ἐγένετο δεκτὸς εἰς ἐπίσκεψιν παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ ἐντιμ. κ. Γεώργιος Κούστας, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, προσελθὼν ὁμοῦ μετὰ τῆς εὐγενεστάτης συζύγου αὐτοῦ πρὸς ἀποχαιρετισμὸν ἐπὶ τῇ ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως μεταθέσει αὐτοῦ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνοδικαὶ συνεδρίαι. Τῇ 13ῃ τοῦ μηνὸς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἤρξατο τῶν μετὰ τὰς διακοπὰς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Δωδεκαημέρου τακτικῶν αὐτῆς συνεδριῶν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν αἱ προσήκουσαι προσρήσεις καὶ εὐχαί.

Μητροπολίτης Χριστουπόλεως. Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα παρέμεινεν οἰκουρῶν συνεπείᾳ οἰδήματος τοῦ ποδὸς ὁ σεβ. Μητροπολίτης Χριστουπόλεως κ. Μελέτιος. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπισκεφθεὶς ὁ Ἀρχιγραμματεὺς πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Κύριλλος, διεβίβασεν Αὐτῇ τὸ ἀδελφικὸν ἐνδιαφέρον καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Διερμηνεία. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος διώρισεν ἀναπληρωτὴν καὶ διευθύνοντα τὸ Γραφεῖον τῆς χηρευούσης Διερμηνείας τοῦ Πατριαρχείου τὸν Διευθυντὴν τοῦ Γραφείου τῶν Θρησκευτικῶν Πράξεων κ. Ἀλέξανδρον Μελίδην.

Ἑόρτιοι χαιρετισμοί. Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῷ Νέῳ Ἔτει ἀντηλλάγησαν τηλεγραφικῶς καὶ διὰ γραμμάτων συγχαρητήριοι καὶ εὐχετικαὶ προσρήσεις μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Μακαρ. Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, τοῦ Προέδρου τῆς Ὀρθ. Πολωνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Τοποτηρητοῦ Κύπρου.

Εἰς διαβιβασθέντα τηλεγραφικῶς συγχαρητήρια ἀπὸ μέρους τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Μόσχας Σεργίου, Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, καὶ τοῦ σεβ. Ἀλεξάνδρου Βιδίνσκη, τῆς Συνοδικῆς Ἐκκλησίας, ἐγένοντο αἱ προσήκουσαι εὐχαριστήριοι ἀπαντήσεις.

Ἑόρτια συγχαρητήρια καὶ εὐχαὶ ἀντηλλάγησαν ὡσαύτως μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν φίλων Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ Παλαιοκαθολικῆς ἐν Ἑλβετίᾳ.

Ἀρχιτέκτων τῶν Πατριαρχείων. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχουσα ὑπ᾽ ὄψει τὰς πολλὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας ἐν τῷ κύκλῳ τῆς εἰδικότητος αὐτοῦ προσέφερε μέχρι τοῦδε καὶ ἐξακολουθεῖ προσφέρων εἰς τὸ Πατριαρχεῖον μετὰ προθυμίας ζηλωτῆς καὶ ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀφοσιώσει βαθείᾳ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὁ ἐκ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν ἀρχιτεκτόνων κ. Στέφανος Χ" Χρήστου, ὠνόμασεν αὐτὸν ***Ἀρχιτέκτονα τῶν Πατριαρχείων***, ἐκφράσασα ἅμα αὐτῷ τὴν εὐαρέσκειαν καὶ τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τούτῳ ἀπελύθη τῇ αὐτοῦ ἐντιμότητι τὸ προσῆκον σεπτὸν Πατριαρχικὸν πιττάκιον.

ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ Γραφεῖον Τύπου τῆς ἐν Λονδίνῳ Σοβιετικῆς Πρεσβείας ἐδημοσίευσεν ἀγγλιστὶ τὰς ἀκολούθους πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Ρωσσίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν Ἕνωσιν τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ δύο ἐκκλησιαστικῶν κινημάτων, τοῦ τῆς παλαιᾶς καὶ τοῦ τῆς νέας Ἐκκλησίας. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πρώτης εὕρηται ὁ μητροπολίτης Σέργιος, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ τῆς δευτέρας ὁ πρῶτος ἱεράρχης, μητροπολίτης Βιτάλιος. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ Κέντρα ἔχουσι τὰ κτίρια αὐτῶν ἐν Μόσχᾳ ἐν οἷς ἑδρεύουσι τὰ διοικητικὰ αὐτῶν γραφεῖα.

Αἱ ἀνώτεραι ἀρχαὶ τῶν ἐκκλησιῶν τούτων ἀποτελοῦνται ἐξ 28 μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ὧν οἱ κυριώτεροι, ὁ Λένιγκρατ μητροπολίτης Ἀλέξιος Σιμάνσκι, ὁ μητροπολίτης Κιέβου Νικόλαος Γιαρούσεβιτς καὶ ἄλλοι.

Τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας (παλαιὰ ἐκκλησία) ἐπεκτείνει τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ καὶ εἴς τινας ἐκκλησίας τοῦ ἐξωτερικοῦ συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὑπάρχει ὁ Βενιαμὶν Φεντσένκο, ἔξαρχος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ὅστις κανονικῶς ἀναφέρεται πρὸς τὸ ἐν Μόσχᾳ θρησκευτικὸν Κέντρον.

Τὰ ἐκκλησιαστικὰ Κέντρα συντηροῦνται διὰ τῶν προαιρετικῶν συνδρομῶν τῶν μελῶν μιᾶς ἑκάστης ἐκκλησιαστικῆς ὁμάδος καὶ διὰ τῶν ἀποταμιευμένων κεφαλαίων των. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Μόσχᾳ καθεδρικοῦ ναοῦ Ἐλοκχόφσκη, ἔνθα ὁ μητροπολίτης Σέργιος Σταργκορόντσκη διαχειρίζεται, τὰ κεφάλαια τοῦ ἐν λόγῳ καθεδρικοῦ ναοῦ ὑπερβαίνουσι τὸ ἓν ἑκατομμύριον ρουβλίων.

Εἰς τὴν Ἕνωσιν τῶν Σόβιετ ὑπάρχουσι:

Ἐκκλησίαι	4225
Μοναὶ	37
Ἱερεῖς	5665
Διάκονοι καὶ νεωκόροι	3000
Ἐν τῷ Κυβερνείῳ τοῦ Γιαροσλάβσκη ἐκκλησίαι	364
Ἐν τῷ Κυβερνείῳ τῆς Μόσχας ἐκκλησίαι	225
Ἐν τῷ Κυβερνείῳ Ἰβάνωφ ἐκκλησίαι	187

Ὑφίστανται πολυάριθμοι αἱρέσεις ἀντιπροσωπευόμεναι ὑπὸ διαφόρων κινημάτων, ὧν αἱ κυριώτεραι, Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία, παλαιὰ Ἐκκλησία (παλαιόπισται, Ρασκόνλικοι, Ἀναβαπτισταί). Ὅλαι αὐταὶ ἔχουσι τὰ κέντρα αὐτῶν ἐν Μόσχᾳ.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Γρηγοριανῶν Ἀρμενίων εἶναι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κεβὸρκ Τσαρεκτσάν, βοηθὸς τοῦ Καθολικοῦ. Μετ' αὐτοῦ συνεργάζεται συμβούλιον ἐκλεγόμενον ὑπὸ συνελεύσεως τῆς Ἀρμενογρηγοριανῆς Ἐκκλησίας. Ἡ τελευταία ἐκλογὴ ἐγένετο τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1941. Ὁ Τσαρεκτσάν, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἐπαρχιῶν (Ν. Ὑόρκη) καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ρουμανίας Ζαγρεπιὰν καὶ ἄλλοι ἐξελέγησαν διὰ τὸ συμβούλιον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν Σόβιετ· ὑπάρχουσι δὲ ἐννέα ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρμενογρηγοριαναὶ ἐκκλησίαι.